

Daniela Moldoveanu - creatoare de jucării tradiționale textile

36

În anul 2022 - în cadrul Proiectului „Jocuri de copii în cultura tradițională - elemente înscrise în *Repertoriul național al patrimoniului cultural imaterial*”, inclus în Programul cultural multianual „Promovarea și salvagardarea patrimoniului cultural național imaterial” al structurii funcționale Patrimoniul Imaterial și Cultură Tradițională, Institutului Național al Patrimoniului - am realizat interviuri, ce i-au avut ca subiecți pe creatorii de jucării tradiționale, cu scopul de a-i include în baza de date online „Repertoriul meșterilor și practicilor tradiționale”¹ și de a cerceta aplicat și, totodată, de a promova cunoștințele și tehnicile tradiționale de realizare a jucăriilor.

Interviul luat Danielei Moldoveanu s-a concretizat în contextul celei de-a treia ediții a „Întâlnirilor de Tezaur”. Evenimentul cultural-educativ - coordonat de CSI dr. Corina Mihăescu, în cadrul Programului cultural multianual „Revigorarea meșteșugurilor tradiționale și promovarea creativității artistice” - a cuprins dialoguri de specialitate și ateliere practice referitoare la tehnicile tradiționale de lucru și semnificațiile creșterilor în lemn și ale jucăriilor textile.

Invitații ediției dedicate *Zilei Patrimoniului Imaterial* și *Zilei Patrimoniului Mondial UNESCO* au fost doi meșteri de prestigiu din Moreni, jud. Dâmbovița, ce formează o familie nelipsită din marile târguri de produse meșteșugărești ale României: renumitul meșter în prelucrarea artistică a lemnului Vasile Moldoveanu și soția acestuia, creatoarea de jucării tradiționale Daniela Moldoveanu.

Întrebările adresate Danielei Moldoveanu s-au raportat la natura materiei prime, la instrumentele și tehnicile de lucru, la categoriile de jucării, la forma și denumirile acestora, la funcționalitatea obiectelor ludice etc. Astfel, vă propun o călătorie în lumea jucăriilor copilăriei Danielei Moldoveanu: „Primele jucării erau din cârpă. Și pe urmă (...) tricotate. (...) Și având, ca mamă, copii niciodată nu mi-au plăcut jucăriile în care copilul să se lovească sau să înghită ceva. (...) Și m-am gândit eu: *Ce să fac?* Ș-am început să tricotez - că mi-a plăcut să tricotez - niște păpușele. Și le-am făcut sub formă de mănușă. Dar capul are (în el - n.a.), ce e în pernă: vâtelină”². Este limpede că procesul creativ e însoțit de mărinimie sufletească, atât în postura de copilă care-și făcea singură păpuși din cârpe și din ațe, cât și în postura de mamă care tricota jucării pentru copiii săi. Apoi,

Daniela Moldoveanu – îndrumătoare a atelierului practic de tricopat păpuși.

de-a lungul timpului, însoțindu-l pe Vasile Moldoveanu în târgurile ce valorifică sculptura tradițională în lemn, inventiva „păpușăreasă” a început să întruchipeze jucării textile zâmbitoare, binevoitoare și distractive.

Daniela Moldoveanu ilustrează în practica meșteșugărească latura ludică a familiei de artiști populari, realizând diferite tipuri de jucării din „lână de casă sau cumpărată, din mohair și din orice fir pufos”³, din bumbac și diferite ațe colorate. Îndeletnicirea realizării păpușilor a deprins-o din copilărie de la bunica sa maternă - Preda Crisia, originară din Vărbilău, jud. Prahova - care era plăpumăreasă: „Ea - când nu avea de lucru - tricota mult. Și mi-a pus și mie andrelele (în mână - n.a.). Stăteam foarte mult (împreună - n.a.). Și am îndrăgit

¹ Vezi: <https://repertoriulmesterilor.patrimoniu.ro/>

² Inf. Daniela Moldoveanu, 67 de ani, din Moreni, jud. Dâmbovița, 2022.

³ Inf. Daniela Moldoveanu, 67 de ani, din Moreni, jud. Dâmbovița, 2022.

Daniela Moldoveanu și Vasile Moldoveanu – meșteri populari din Moreni, jud. Dâmbovița.

Studentele Facultății de Litere, Universitatea din București, specializarea studii culturale, anul I – „învățăcei” ai atelierului practic de tricostat păpuși.

andrelele (...), că tot timpul îmi plăcea să lucrez. Și-am început cu păpuși”⁴.

Măinile îndemânatică ale creatoarei de jucării tradiționale tricotează păpuși, marionete și „degetare” cu chip de băieți și fete, de oameni de zăpadă, de Moș Crăciun și Crăciuniță, de pinguini, de iepuri, de pisici, de căței etc. Prin urmare, avem de-a face cu jucării antropomorfe, jucării zoomorfe și jucării animale antropomorfizate, ce sunt elemente vii ale patrimoniului cultural imaterial actual. Acestea sunt cumpărate de adulți și primite în dar de prunci și copiii cu vârsta de până la 5-6 ani, care le integrează în jocurile lor fără a exista vreun risc de a se răni.

Trăirile de mamă protectoare și înțelesurile profunde referitoare la relația omului cu lumea înconjurătoare, cu cosmosul și cu transcendentul, moștenite prin viu grai de la înaintașii săi, o determină pe creatoarea de jucării tradiționale să transfere simboluri din sfera ritual-ceremonială a obiceiurilor populare în cea ludică a copilăriei.

Putem observa cum „prin joc” și „în joc”, creatorii de jucării și familia contribuie la educația primitivă de copii în „cei șapte ani de acasă”. Prin obiectele ludice - comercializate până în prezent în târgurile de produse meșteșugărești - se formează creșterea socială a copiilor. În cazul acesta, aceștia sunt familiarizați cu Omul de Zăpadă, cu Moș Crăciun, cu lepurașul de Paști, cu animale prietenoase din preajma casei (câini, pisici etc.) ori cu animale exotice de pe alte continente (pinguini) înglobate în universul de credințe populare specifice.

Funcționalitatea jucăriilor textile născute din imaginația Danielei Moldoveanu este determinată de elaborarea lor tehnică și estetică, ce respectă integral tiparul tradițional. Creatoarea de jucării textile tricotează, croșetează, umple cu vatelină și coase. Instrumentele de lucru folosite sunt andrelele, iglițe, ace și foarfece.

Iar despre „Cum se face?”, aflăm în cadrul atelierului practic de realizat păpuși și marionete tricotate, direct de la sursă: „Se face întâi capul. Se pornește capul. Totul este la fel, drept. Pe urmă îi fac rochița. (...) Începeți așa, mai simplu, cu punctul leneș (pe invers cum ar veni). (...) Fac și alte modele, dar la păpuși nu merge. Fac cu jeteu, cu găurele. Dar n-are sens la copii, că bagă degețelele. (...) Lucrez cu două andrele circular, cu un singur fir. Și lucrez drept. Numai când pornesc aici (la degete - n.a.), la „mănuși” pun patru andrele. Și sporește. (...) Merg drept până aici. Apoi las (loc - n.a.) pentru mâini. Apoi le scad, adică iau două ochiuri o dată. Și pe urmă merg cu alb ca să le fac capul. Scad din 7 în 7, apoi 5 ochiuri și tot așa până rămân 3 și le iau o dată. Tot cum e asta (capul - n.a.) mai fac unul alb și-l cos, că între el și acesta pun vatelina, ca să pot să bag degetul arătător. (...) Păpușile sunt acelea întregi. Când sunt copiii prea mici, nu pot băga mânuțele (în marionete - n.a.). Astea se fac mai greu. Au tot trusoul și rochița. Se face întâi corpul drept. Și pe urmă îi fac rochița în punct leneș, ciorăpesc, numai pe față. Și pun vatelină.”⁵

⁴ Inf. Daniela Moldoveanu, 67 de ani, din Moreni, jud. Dâmbovița, 2022.

⁵ Inf. Daniela Moldoveanu, 67 de ani, din Moreni, jud. Dâmbovița, 2022.

Daniela Moldoveanu – demonstrație ludică cu păpuși „mănușă”.

„Degetare” realizate de Daniela Moldoveanu.

În concluzie, Daniela Moldoveanu se dovedește a fi o creatoare de jucării tradiționale recunoscută și apreciată atât de comunitatea de meșteșugari, cât și de comunitatea științifică din domeniul patrimoniului cultural imaterial. Astfel, Institutul Național al Patrimoniului i-a acordat, cu ocazia evenimentului „Întâlniri de Tezaur”, o diplomă de onoare pentru practicarea și promovarea tehnicilor tradiționale de realizare a jucăriilor textile.

Text de **dr. Anamaria Stănescu**,
Consilier

Patrimoniul Imaterial și Cultură Tradițională - INP
Fotografii de **Rodica Dinache**,

Operator imagine
Patrimoniul Imaterial și Cultură Tradițională - INP

Păpuși cu chip de Om de Zăpadă și pinguin.

Păpuși cu chip de iepure.

Păpuși cu chip de Moș Crăciun și Crăciunițe.